

На початку чергового засідання Президії НАН України 9 червня 2010 року академік НАН України А.П.Шпак повідомив про присудження академіку НАН України Б.Є.Патону міжнародної премії Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД «Дерево життя».

***

Учасники засідання заслухали та обговорили співдоповіді академіка НАН України В.В.Гончарука та академіка НАМН України А.М.Сердюка про наукові засади забезпечення населення України якісною питною водою.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, Ю.І.Кундієв, В.М.Шестопалов, заступник міністра з питань житлово-комунального господарства України С.Г.Зімін, директор Інституту гігієни та екології Національного медичного університету ім.О.О.Богомольця член-кореспондент НАМН України В.Г.Бардов, голова правління ЗАТ «Аквасервіс» М.А.Павлик, завідувач лабораторії гігієни водопостачання Інституту гігієни та медичної екології ім.О.М.Марзєєва НАМН України В.О.Прокопов.

Президія НАН України нагадала, що забезпечення населення чистою питною водою є однією з глобальних проблем людства. Особливо гострою ця проблема є для України, яка за якістю питної води посідає 97-ме місце в світі. До того ж за визначенням Європейської економічної комісії ООН Україна як держава, поверхневі водні ресурси якої не перевищують 1,7 тис.м³ на особу, вважається ще й водонезабезпеченою.

Було відзначено, що в установах НАН України та НАМН України проводяться досить ґрунтовні наукові дослідження, спрямовані на вирішення проблем очищення стічних вод, оцінку змін хімічного складу і фізичної структури води внаслідок антропогенного забруднення, впливу неякісної води на стан здоров'я населення, розробку технологій підготовки питної води та її раціонального використання тощо.

З огляду на це вкрай важливими є роботи Інституту колоїдної хімії та хімії води ім.А.В.Думанського НАН України з розроблення і впровадження вискоєфективних технологій очищення води та відповідного обладнання.

При цьому наголошувалось, що зазначені розробки спрямовані як на вдосконалення існуючих водоочисних систем централізованого водопостачання, так і на створення принципово нових установок колективного та індивідуального користування для одержання високоякісної питної води. Крім того, інститутом разом з Мінжитлокомунгоспом України розроблені Держстандарти «Джерела централізованого питного водопостачання. Гігієнічні і екологічні вимоги щодо якості води та правила вибирання» та «Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості», останній з яких пройшов повне погодження в установленому порядку з усіма міністерствами та відомствами і знаходиться на стадії остаточного затвердження.

Згідно з розділом VII Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» застосування стандартів є обов'язковим, якщо на них є посилання у технічних регламентах. Тому розробка технічного регламенту на питну воду є необхідною умовою продовження роботи з державного регулювання у сфері водогосподарської діяльності.

В Інституті гігієни та медичної екології ім.О.М.Марзєєва НАМН України проводяться наукові дослідження безпечності та якості води, що використовується для водопостачання населення, обґрунтування норм водопостачання для забезпечення фізіологічних та санітарно-гігієнічних потреб, вибір джерел питного водопостачання, розробляються методи обробки води та схеми водопостачання населених пунктів якісною питною водою.

Інститут є головним розробником Державного гігієнічного нормативу «Показники безпеки та якості фасованої питної води» та проекту змін до Державних санітарних правил і норм «Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання». Інститутом також розроблено Державні санітарні правила і норми «Вода питна, призначена для споживання людиною. Гігієнічні вимоги та контроль». Цей проект вже погоджений Національною академією медичних наук України та затверджений МОЗ України і зараз потребує державної реєстрації.

Відзначалось, що треба домогтися якнайшвидшої державної реєстрації цих нормативних документів, впровадження і дотримання яких сприятиме вирішенню вкрай гострої проблеми забезпечення населення якісною питною водою.

***

Далі учасники засідання заслухали та обговорили звіт директора Донецького фізико-технічного інституту ім.О.О.Галкіна НАН України члена-кореспондента НАН України В.М.Варюхіна про наукову та науково-організаційну діяльність інституту.

У виступах академіків НАН України Б.Є.Патона, В.Г.Бар'яхтара, В.М.Локтева, голови комісії з комплексної перевірки діяльності інституту академіка НАН України М.Ф.Харченка, заступника директора Інституту металофізики ім.Г.В.Курдюмова НАН України академіка НАН України О.М.Івасишина, першого заступника директора Інституту проблем матеріалознавства ім.І.М.Францевича НАН України академіка НАН України С.О.Фірстова було відзначено, що в інституті успішно розвиваються наукові школи, започатковані академіками НАН України О.О.Галкіним, В.Г.Бар'яхтаром, В.І.Архаровим, членами-кореспондентами НАН України К.Б.Толпигом та Е.А.Завадським. Ці наукові школи нині стали відомими не лише в нашій країні, але й за її межами.

Продовжуючи на сучасному рівні дослідження, започатковані фундаторами наукових шкіл, сьогодні інститут розвиває такі нові актуальні напрями фізичної науки, як: нанофізика і наноелектроніка; фізика і технологія перспективних конструкційних та функціональних матеріалів; фізика кристалів, що знаходяться в екстремальних умовах тощо.

Крім важливих фундаментальних досліджень, інститут виконує також розробки, спрямовані на створення нових технологій отримання наноматеріалів, виготовлення термографічної апаратури для онкодіагностики та апаратури для потреб шахт тощо. Про актуальність і значимість цих розробок свідчить той факт, що за звітний період інститутом подано близько 50 заявок та отримано понад 50 охоронних документів на винаходи та патенти.

Проте існують деякі недоліки та проблеми, на які інституту потрібно звернути увагу.

Необхідно вжити заходів для збільшення позабюджетних надходжень шляхом впровадження своїх розробок, що можуть і повинні зацікавити не лише підприємства і організації Донецького регіону, але й ряд галузей науки і техніки в Україні.

Інститут повинен тісніше співпрацювати з установами Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України як в плані кооперації з використання унікального обладнання, так і у створенні нових прогресивних матеріалознавчих технологій.

У питанні кадрової політики керівництву інституту необхідно подбати про ширше залучення та відбір талановитої молоді до наукової роботи. Здійснити це необхідно при тісній співпраці на рівні спільних кафедр з Донецьким та Луганським національними університетами, а також з Донецьким національним технічним університетом. Також потребує омолодження кадровий склад наукових шкіл, які були започатковані в інституті.

Президія НАН України прийняла рішення схвалити діяльність Донецького фізико-технічного інституту ім.О.О.Галкіна НАН України за звітний період.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про виконання п.7 витягу з протоколу засідання Кабінету Міністрів України від 02.06.10 № 23 щодо оцінки ефективності роботи науково-дослідних установ з урахуванням обсягів їх бюджетного фінансування та результатів впровадження наукових розроблень; про створення комісії при Президії НАН України з розгляду клопотань щодо представлення працівників НАН України до відзначення державними й урядовими нагородами України та нагородження відомчими заохочувальними відзнаками НАН України; про призначення виконуючим обов'язки директора Інституту фізіології ім.О.О.Богомольця НАН України; про затвердження переліку наукових проектів за результатами спільного конкурсу НАН України та УНТЦ 2009-2010 рр. та оголошення наступного конкурсу; про продовження фінансування науково-дослідних робіт молодих учених за грантами НАН України у 2010 році; про виконання науково-видавничого проекту «Історія української літератури»; про проведення 10 ювілейного Українського біохімічного з'їзду, присвяченого 125-річчю від дня народження академіка О.В.Палладіна; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України